

10/2677

7125
15.03.2018**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA**

Ekonomi, eğitim, yolsuzluk, adalet, cinsiyet eşitsizliği, basın özgürlüğü gibi farklı alanlarda uluslararası birçok kurumun yayınladığı raporlar veya endekslerde Türkiye'nin gün geçtikçe eşitsizliklerin derinleştiği bir yöne doğru ilerlediği gözlemlenmektedir. Ülkenin farklı alanlarda kötüye giden gerçekliklerinin tespit edilerek çözüm yolları geliştirebilmek amacıyla Anayasa'nın 98'inci İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ**HDP Grup Başkanvekili****Adana Milletvekili****GEREKÇE**

Her geçen gün Türkiye'nin uluslararası endekslerde daha kötüye gittiğine dair yeni bir rapor yayınlanıyor. Geçen hafta Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün 2017 yılına ilişkin Yolsuzluk Algısı Endeksi açıklandı. Rapora göre Türkiye geçen yıla göre 6 puan gerileyerek 40 puanla 180 ülke arasında 81. sırada yer aldı.

Türkiye 2015 yılından sonra girmiş olduğu çatışmalı süreç ülkeyi her anlamıyla geriye götürmektedir. Yolsuzluk konusunda 2016 yılında da önceki yıla göre dokuz basamak gerileyerek 75. sıraya düşülmüştü. Türkiye endekste, son beş yıl içinde 10 puanlık bir düşüşle 28 sıra kaybederek Bahreyn, Suriye, Gine gibi ülkelerin arasında yer almıştır. Yolsuzluk konusunda bu sıralama ile ülkemiz 28 AB ülkesi arasında sonuncu; G20 ülkeleri arasında on üçüncü; 35 OECD üyesi devlet arasında ise sondan ikinci sıraya gerilemiştir.

2017 Dünya Ekonomik Forumu'nun yayınlamış olduğu Cinsiyet Eşitsizliği Raporu'nda Türkiye cinsiyet eşitsizliği oranında 144 ülke arasında önceki yıla göre bir sıra gerileyerek 131. sıraya gelmiştir. Raporda Türkiye'nin cinsiyet eşitsizliği sıralamasında geriye düşmesinin sebepleri arasında kadınların ev ve bakım işlerinde yer alması, ücret eşitsizliği gibi konular gösterilmiştir. Aynı raporda Ruanda dünyada en fazla kadın parlamenter bulunduran ülke olarak cinsiyet eşitliğinde 4. sırada yer almıştır.

Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF)'in yayınladığı 2017 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'nde

Türkiye 4 sıra gerileyerek 180 ülke arasında 155. sırada yer aldı. Raporda Türkiye ile ilgili 15 Temmuz darbe girişiminin ardından bağımsız gazetecilere ve medyaya baskının daha önce hiç görülmemiş bir seviyeye çıktığına dikkat çekilerek, yüzden fazla gazetecinin hapiste olduğu, 150'ye yakın medya kuruluşunun kapatıldığı ve yüzlerce basın kartının iptal edildiği vurgulanmıştır.

ABD merkezli düşünce kuruluşu Freedom House yayınladığı 2018 Dünya Özgürlükler Raporu'nda Türkiye ilk defa 'özgür olmayan' ülkeler kategorisine düşmüştür. Türkiye bu kuruluşun sınıflandırmasında 1974-1980 arasında 'özgür' ülkeler statüsünde yer alırken, 1980 darbesi sonrasında bile 'kısmen özgür' ülkeler kategorisine alınmıştı. Bu anlamıyla özgür olmayan ülke kategorisi ülkemiz için bir ilktir. 2014 yılından bu yana Türkiye'nin notunun düştüğünün belirtildiği raporda, siyasal haklar ve sivil özgürlükler konularında da birer puan düşerek gerileme olduğu kaydedilmiştir. Bu kategoriler ile birlikte ülkemiz Suriye, Irak, Suudi Arabistan, Mısır, Afganistan, Kazakistan, Azerbaycan, Rusya, Çin, Venezuela ile aynı kategoriye gerilemiştir.

UNICEF'in açıkladığı "Geleceği kurma: Çocuklar ve Zengin Ülkelerde Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri" adlı raporda 41 ülke için dokuz farklı kategoride değerlendirme yapılmıştır. Raporda genel sıralamaya göre Türkiye 41 ülke arasında 36. sırada, eğitim kalitesinde ise sonuncu sırada yer almıştır. Ayrıca Londra'da bulunan uluslararası düşünce kuruluşu Legatum Institute tarafından 149 ülke arasında yapılan eğitim endeksinde Türkiye 80. Sırada yer almıştır. Türkiye bu sıralama ile 26. sırada yer alan Rusya'dan, 35. sırada yer alan Kazakistan'dan, 38. sırada yer alan Çin'den geride bulunmuştur.

Almanya ve Avusturya'nın öncülüğünde hazırlanan başka bir raporda, Suriye, İran, Yemen ve Afganistan'ın yanı sıra Türkiye de geçen yıl sivil ölümlerin en çok yaşandığı ülkeler arasında gösterilmiştir. Türkiye'nin sivil ölümler konusunu görüşmelerde 'acil ilgilenilmesi gereken' sorunlar yerine 'diğer meseleler' kategorisinde değerlendirmek istediği kaydedilmiştir.

Dünya Adalet Projesi (WJP)'nin 8 temel faktör üzerinden 44 ayrı göstergiyi değerlendirdiği raporda Türkiye 2016 endeksine göre 8 sıra düşerek 113 ülke arasında 99. olmuştu.

Ülkenin ekonomik göstergelerden eğitime, yolsuzluktan adalete, cinsiyet eşitsizliğinden sivil ölümlere kadar oldukça geniş bir yelpazede temel hak ve özgürlüklerin gerilemesinin araştırılması, önlemlerin alınması ve bu gidişata neden olan sorumluların tespit edilmesi amacıyla Meclis araştırması açılması önem arz etmektedir.